

Jonas Conrad Schramm

**Programma Qvo De Initio Regni Christi In His Terris Visio Danielis E Dan. VII. 13.
14. & 9. 10. Explicatvr Festo Pentecostes In Academia Jvlia**

Helmstadii: Typis Pavli Dietericii Schnorrii, [1734?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn87165170X>

Druck Freier Zugang

48

49. el. 3.

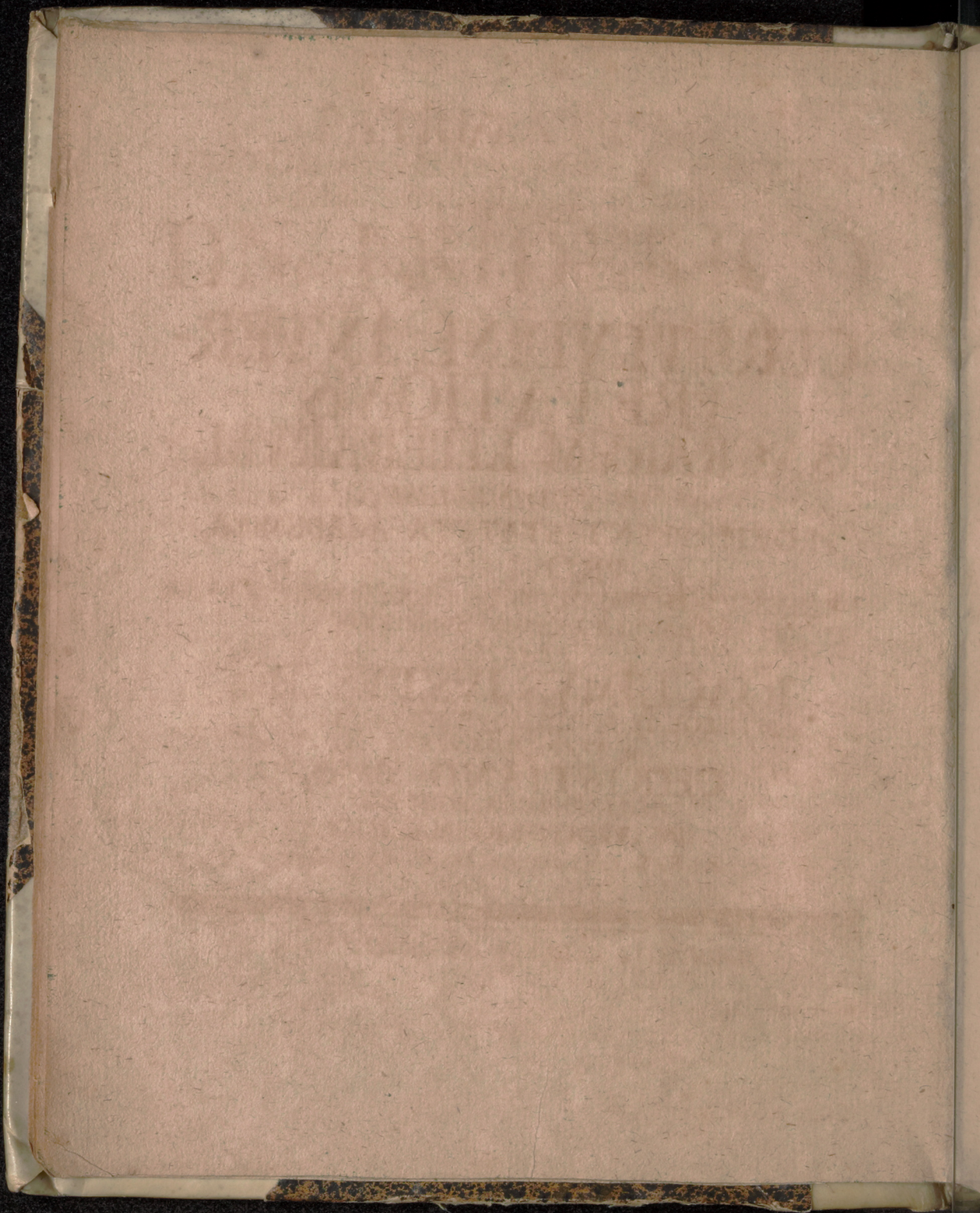
Fa - 1092 (48.)

1. Joach. Justus Nau de certitudine interpretationis sacrarum literarum. Region 1737.
2. Jon. Conr. Schramm de Verborum Bibliorum verborum Helmsf. 1737.
3. Christi. Bernh. Prücher Observationes critico-philologicae in Gen. 1737.
4. 1. Witteb. 1716. Euae ex Adam costae aedificatione ad Gen. 11. 22.
4. Sam. Asteri de Euae ex Adam costae aedificatione ad Gen. 11. 22. 1674.
5. Jo. Fromm de Cherubim et gladio flammante. ad Gen. 11. 22. 1661.
6. Jo. Daath. Bernholdus de protueangelio Paradisi ad Gen. 11. 22. 1732.
7. Jo. Friderici Cottae observationes ad Gen. 11. 22. 1737.
8. Christo. Wegleiter de serpente seductore ad Gen. 11. 1. 2. 1697.
9. Franc. Gabricius de impositione nominis Sethi ad Gen. 11. 25. 1712.
10. Jo. Guil. Haegerus de odore vestium Isaac ad Gen. 27. 1706.
11. Jo. Christian Altmann de Messia in visione Jacobo ad Gen. 27. 12. 1720.
12. Jo. Friedr. Haegerus de admirabili Jacobo cum duobus sororibus coniuncto ad Gen. 27. 1674.
13. Friedr. Christi Gesser de iuramento Iosephi per vitam Mararoni ad Gen. 27. 15. 16. 1731.
14. Jo. Brickmüller prodromus de vaticiniis Jacobaeo ad Gen. 27. 12. 13. 14. 15. 16. 1731.
15. Jon. Conr. Schramm de hisopis paschali ad Gen. 27. 12. 13. 14. 15. 16. 1735.

16. Jo. Seb. Dentius de Judaeorum veterum factationibus religio-
sis ad Lev. XI. 20. XXXII. 6. 19. Lips. 1798.
17. Jo. Geo. Michaelis de diab. auctur ^{purgationi} sacrificii Leprosi ^{et} ^{dem} ^{que} ^{est} ⁱⁿ ^{Levit} ^{XXIV. 1-8} Hal. 1797.
18. Jo. Christo. Wichmannshausen de corpore fœussis et figuris non
cruentatis ad Levit. XIX. 28. Wittenb. 1719.
19. Jo. Geo. Abichtius de seniorum Hebræorum acquisitione
et ^{se} ⁱⁿ ^{Levit} ^{XXIV. 29-31} ^{et} ^{XXII. 29-31}
3 Jgg Math. III. 11. Jah. XIII. 4. Lips. 1702.
20. Petr. Jornius de manipulo primitiarum ex messe hordei
ad Levit. XXIII. 16. 1 Cor. XV. 20. Col. I. 17. Ld. 1700.
21. Christ. Kortholtus de Virga Aaronis florida ad
Num. XVII. 1. Kil. 1672.
22. Jo. Maïus de virga Aaronis florida ad Num. XVII.
O. Wittenb. 1680.
23. Abrah. Calovius de conversione Judaeorum ad Deut. IV.
30. Hof. XIII. 4. 5. Num. XI. 25. Apocalyps. XIX.
6-10. Wittenb. 1679. recens. 1701.
24. Jo. Mich. Hilleggerus de vestim. cuius Israelitarum inde
ferbo ad Deut. XVII. 4. XXXIX. 5. Neh. IX. 25. Wittenb. 1676.
25. Christo. Schöneich de verbis Moysi Deuter. XXXIX. 29. Rg.
1721.
26. Jo. Geo. Abichtius de cunctis facis ad Jos. I. 2. Lips. 1712.
27. Em. Frider. Cobius de Sacerdot. ad Jos. XIX. 29. Wittenb.
1720. rec. Kelnst.
28. Andr. Jan. Habichtshofius de actari Gedeon ad Jos. II. 24. Hof. 1694.
29. Jo. Frischmuthus de venigmate Samsonis ad Jud. XVI. 14. Jan. 1652.
30. Jo. Adr. Schmiedius de regina Asuri ad 1 Reg. X. 1. Rg.
Jan. 1693.

31. Jo. Trischmann de Reine Prophetie nomine et prosapia
Reg. XVII. 1. 1. Gen. 1609.
32. Val. Heer de Schw 2. Reg. X, Lij 1605.
33. Jo. Ges. Abichtius de Goele Jobi ad Jobi XIX, 25-26-27. Lij 1605.
34. Jo. Andr. Siegers de formula 417. 792-49 de Goele
informat ad Job. XIX, 25. Lij. Dred. 1707.
35. Franc Wolkenius de 51728. indeque pendente fessio ad
Pf. XVI, 2. 5. 6. Witel 1729.
36. Jo. Trischmann de Messia in sepulchris non relinquendo
nullique corruptioni obnoxio ad Pf. XVI, 10. Gen. 1608.
37. Jo. Trischmann de manuum pedumque Messias in crucifixe
perforatione ad Pf. XVI, 17. Gen. 1608.
38. Seb. Schmidt de rektione Messias ad Pf. XVI, 8. Lij. 1610.
reinf. Witel 1738.
39. Jo. Leont. Reckenberger de specie domus ad Pf. XVI, 14.
15. Gen 1737.
40. Jo. Deutschmann de Christi hominis ad dextram positus
ad Pf. CX, 1. Witel 1661.
41. Nich. Boccini de Ornamento fessi ad Pf. CXVIII, 27.
Witel 1677.
42. Programma de numine Isidori tutatori ad Pf. CXI,
Helmst. 1732.
43. Jo. Christi. Hebenstreit de paxe super aquas mittendo. ad
Lohel. XVI. Lij. 1737.
44. Jon. Cor. Schramm de prophetis posterioribus Helmst.
1734.
45. Jo. Christi. Ortlof de aurora verbi divini non fessio
ad Pf. VIII. 20. Lij. 1715.

46. Jo. Frischmuth prophagographia Messiae ad Jes. IX. 6. 44.
Jer. 1684.
47. Andr. Daniel Habichtshorstius de Domino super nube Levi equi.
tante et Aegyptum intrante. ad Jes. XI. 1. Rost. 1689.
48. Jo. Andr. Darius de Judaeis proprio gladio jugulatis ad Jes.
LIII. Witeb 1679.
49. Christo. Sontagius de novissimorum novissimo ad Jes. LXIV. 2.
(Cor. II. 9. et Act. 1697.
50. Jo. Friedr. Siebitz meditatio, quae meditationem applicacionem
Heumannii ad Jes. XXXIII. 27. examina Hol. 1777.
51. Jon. Conr. Schramm de causis regni Christi in his
terrīs ad Mat. VII. 19. 14. 9. 10. Helmsf. 1774.
52. Ernest. Friedr. Neubauer de Michaele Messia et
ipso Judaeorum testimoniis comprobato ad
Mat. XXII. 1. Jud. v. 9. Apocalyp. XII. 7.
Giesf. 1732.
53. Jon. Conr. Schramm novissimorum prophetarum de novissimis
voluntatibus ad Mat. XX. 2. Helmsf. 1774.
54. Jo. Christo. Wesf. de juventutis labiorum ad Rog. XIV. 3.
Witeb 1711.
55. Jo. Friedr. Mager de poenitentia bestiarum Virginitate
ad Jon. III. 7. 8. Leip. 1670.
56. Nich. Procius de Rabbis templum tercium tingentibus
ad Mat. II. 7. Witeb 1677.
57. Jo. Andr. Quenstedt de desiderio omnium gentium ad
Mat. II. 8. Witeb 1668.
58. Sam. Leemann de confessione pauperum ad Mat. VI. 12. 1.
13. Norn. 1705.
59. Jo. Johs. Neunhert ogem. philol. in Matth. II. 15. 16. Leip. 1777.
60. Jon. Conr. Schramm programma, quo defensio quedam
Septuaginta Worthheimianis expens ad Helmsf. 1777.

51.
PROGRAMMA
QVO
DE INITIO REGNI CHRISTI
IN HIS TERRIS
VISIO DANIELIS

E DAN. VII. 13. 14. & 9. 10.

EXPLICATVR

FESTO PENTECOSTES
IN ACADEMIA IVLIA

P. P.

HELMSTADII

Typis PAVLI DIETERICH SCHNORRII ACAD. TYPOGR.

PRORECTOR ACAD. JULIAE
JONASCONR. SCHRAMMIVS

TH. D. ET PROF. ORD.

CIVIBVS SVIS

S. P. D.

M Emineritis fortè adhuc Novissimorum, quæ feriis Paschalibus proximè præteritis nobis Christianis expectanda, at gentibus ceteris prorsus occulta & fatalia obtulit Daniel, è Prophetis novissimis. Vnde nempe Regnum Christi in cælis, quod gloriæ vocamus, maxime incipiet. Audite jam, quæ Regni Christi in his terris fuerint initia, quod à Gratiâ nuncupatur, ex eodem Prophetâ; & festo hoc Pentecostes, Spiritui Sancto dicato, non nisi indigenis hujus Regni ista Novissima benè cedere, ut

A 2

pote

pote à Spiritu Sancto ex uno Regno in alterum hoc fine convocandis, probè, Cives, observate. Extat vaticinium Dan. VII, 13. 14. **הָיָה הוּיָת בַּחֲזוֹי לִילְיָא וְאִרוּ עִם עֲנִי שְׁמִיָּה** כּכּר אַנֶּשׁ אַתָּה הוּא וְעַד עֲתִיק יוֹמִיא מָטָא וּקְדַמּוּדֵי הַקְּרִיבּוּדֵי: וְלֵה יִהְיֶה שְׁלֹטֵן וְיִקָּר וּמַלְכוֹ וְכָל עַמֻּמְיָא אִמְיָא וְלִשְׁנָיָא לֵה יִפְלַחוּן שְׁלֹטְנָה שְׁלֹטֵן עֲלֵם רִי לֹא יַעֲרָה וּמַרְכֻּתָּהּ רִי לֹא תִתְחַבֵּל: *Aspiciebam ego in Visione noctis, & ecce cum nubibus caeli quasi filius hominis veniebat, & usque ad antiquum dierum pervenit: & in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum: & omnes populi, tribus, & linguae ipsi servient: potestas ejus potestas aeterna, quae non auferetur, & regnum ejus, quod non corrumpetur.*

Occurrerunt Danieli in Viso nocturno à v. 4. usque ad 8. Quatuor Animalia, figuris hieroglyphicis, seu potius Prophetis, hoc est, à communi eorum naturâ abeuntibus; saltem ut proprietates rerum, per easdem notandarum, ex alis, dentibus, capitibus, pedibus, cornibusque, alioqui in ea haud quadrantibus, eò rectius cognoscerentur. Quid verò per insolitas has imagines indicare voluerit Deus. Prophetæ ad ipsius instantiam aperit aliquis ex Angelis adstantibus, qui simul Danieli sub specie humanâ apparebant, v. 16. 17. 18. *Hæ, inquit, quatuor Bestiæ magnæ, quatuor sunt Regna, quæ consurgent de terrâ. Suscipient autem Regnum sancti Dei altissimi: & obtinebunt Regnum usque in seculum, & seculum seculorum.* Sed, quænam illa Regna sint, non æquè determinatur. Magna esse, imò maxima, quæ vulgò Monarchias vocamus, docent Bestiæ Magnæ. Vltimumque ex his in ea tempora incidere, quibus Regnum Christi incipit, cum ex illo intelligitur, quod v. 18. statim dicatur, *suscipisse Regnum Sanctos Dei altissimi*; tum & è v. 21. 22. ubi *Cornu* in hoc ultimo Regno contrà Sanctos dicitur pugnâsse, eisque prævaluisse, donec venerit antiquus dierum, & iudicium dederit sanctis excelsi, & tempus advenerit, & regnum obtinuerint sancti.

sancti. Cumque hæc regna vicina potissimum sint sanctis Dei, ut ex dictis constat, & cum illis maximum tenuerint commercium, ultimum hoc Imperium esse Romanum, haud obscuris argumentis evincitur. Et sic quoque concludere licet, tria præcedentia esse, quæ sibi invicem successerunt, Assyriacum, Persicum, & Græcum. Hæc enim fuere, quæ nunc foverunt Ecclesiam Judaicam, quæ *sanctorum* nomine venit v. 21. nunc hostilitate persecuti sunt. Sub Assyriaco in captivitatem Judæi abierant, II. Reg. XXV. 21. sub Persico inde exiverunt, II. Par. XXXVI. 22. Efr. I. 1. sub Græco sæpè defensi, I. Maccab. I. sqq. & sub Romano penitus destructi sunt, Matth. XXII. 20. 21. cum cœpisset Ecclesia Christiana. Multa quidem regna, etiam vastissima, ortum suum aut interitum habuerunt alibi terrarum. Sed de his quærere, aut informari, nec Daniele quicquam nec Judæos attinebat. Loci id vetuit longinquitas, & temporum differentia. Sub ipso Assyriaco hæc de quatuor imperiis futuris prophetia Danieli obtigit. Vnde terminus à quo, qui vocari solet, inde inchoandus, quandò inquit v. 17. *Quatuor sunt Regna, quæ consurgent de terrâ.*

Sed quid jam *filius hominis* v. 13. significat? quid *sancti Dei altissimi* v. 17. quid *regnum* v. 14. interrogaveris? Et unde liquet, Servatorem nostrum, hujusque primos discipulos, atque Ecclesiam, seu Regnum Christianum, iisdem denotari. Quod si hæc nondum in aprico fuerint, gratis etiam cetera supponuntur. Filius hominis igitur in Novo Testamento dicitur Christus, octoginta duabus vicibus, adeò ut velut ipsius nomen hoc proprium sit. Scilicet, juxtà ANSHELMVM, quoniam sine viro à solâ virgine natus; de quo Cent. Magd. XI. p. 93. Quanquam in Vet. Testamento etiam Ezechiel, aliisque sæpè tribuatur. Quis autem hoc loco Danielis talis existimandus sit, ipse indicat, cum Filium istum hominis se appellat, *qui venturus sit in nubibus cæli*, Matth. XXVI. 64. quibus usque ad Deum Patrem, qui hîc antiquus iste dierum est,

in cœlum ascenderat, prout extat A&I. 9. *Videntibus illis elevatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum.* Quid ergò clarius esse poterat, quàm quod ita impletum est Danielis v. 13. vaticinium? Testantur idem Evangelistæ, Marc. XVI. 19. Luc. XXIV. 51. ubi prætereunda non est Sessio Christi ad Dextram Dei, inde ab Ascensione ejus, Marc. XVI. 19. I. Petr. III. 22. Vnde nempè rediturus est ad judicium, Matth. XXVI. 64.

Probatur hoc porrò ab illâ Potestate, quæ Filio hominis data fuisse dicitur, Danielis l.c. Christus verò cum jam in cœlum ascendere, atque ad Dextram Dei sedere volebat, in se applicabat Matth. XXVIII. 18. *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terrâ.* Quo spectant quoque Apostoli, & ex his Paulus præcipuè, Eph. I. 20. quod Deus ipsum constituerit ad dextram suam in cœlestibus, suprâ omnem principatum & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subjecerit sub pedibus ejus, & ipsum dederit caput suprâ omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius, & plenitudo ejus, qui omnia in omnibus adimpletur. Quid ergò potius inter se convenire potest, quàm de Potestate Christi, verba Prophetæ & Apostoli? Imprimis si & ad ipsum Regnum, Christo traditum, mentem attendamus.

Regnum hoc nunquam interiturum, juxtâ Danielem. Quod ideò Gabriel iterum, ut in vaticiniis Danielis, ita & Luc. I. 33. repetit, & ad Christum transfert, *Regni ejus, in-
quiens, non erit finis.* Imperia illa quatuor, quæ in figuris Danieli commonstrata, juxtâ cum ceteris, tamdiu saltem duraverant, donec à fene dierum, mutante tempora & ætates, regnaque transferente atque constituyente, Dan. II. 21. è throno majestatis ita decretum, & à bestiis istis tandem ablata potestas, & tempora vitæ constituta essent eis, usque ad tempus & tempus. ut est in v. 12. Et in hoc ipso à Regno Christi ibi dicuntur discrepare, utpote cum ex his omnibus nullum sit, quod sibi
similia

similia cum illo polliceri audeat. Propterea etiam per be-
 fias præfigurantur, ut solent gentium imperia in Scripturis
 cum his comparari, ob proprietates illarum varias. Christi
 verò imperium Filium Hominis pro capite habet, quippe in
 quo solo obtinet vera Dei cognitio; quâ cum aliquando, sed
 ad tempus tantummodò, potitus esset Nebucadnezar, cor ho-
 minis eidem datum fuisse dicitur Dan. VII, 4. Cetera è qua-
 tuor ventis cœli, inter se pugnantibus, ex aquis maris magni
 nata, & quasi conflata, quæ sunt tempestates & procellæ bel-
 lorum, variarumque iniquitatum in populis variis; ubi nempe
 prævalent spiritus immundi, in aëre dominantes, Eph. II. 2. VI.
 12. Apoc. XVII, 15. Sed hæc non quadrant ad initia Regni Chri-
 sti, quæ ab ipso Deo deducuntur, qui *Christo dedit potestatem &
 honorem & regnum*, v. 14. Cetera surrexerunt *de terrâ* v. 17. sed
Ecclesia Christi in cœlis v. 13. Vnde & *regnum cœlorum* audit,
 Matth. XX. 1. sæpiusque, appellatione notissimâ.

Et hic Filius hominis describitur Apoc. V. 5. per *Leonem*
de tribu Juda, ac *Davidis radicem*: ac statim v. 6. per *Agnum*
mactatum, & jam *in medio throno* constitutum; adorandum
 ideò & supremâ potestate ornandum, v. 8. 12. sqq.

Vnde facile de eo consentiunt interpretes Christiani.
 Judæi quoque non abs re Messiam, & per Regnum, Messia reg-
 imen auspicatum, intelligunt. Ita RASCHI ad h. l. הוא מלך
 ולאחריו בן אדם נתן ממשלת *Et hic Rex Messias.*
huic filio hominis datum dominium. Rabbi SAADIAS GAON, id
 est, Excellens: זה משיח צדקני וגו' ואשר כתב עם ענני
 שמיא והנה עם ענני השמים הם מלאכי השמים זו היא
 רוב הגדולה שיתן הבורא למשיח וגו' ועד עתיד יומיא הקרובה
 כדכתיב נאם יי' לאדני שב לימיני וגו' וליה יחיה שולטן
 שיתן לו שושלת ומלכות ככתוב ואני נסכתי מלכי וכתוב
 ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו. לא תסור מלכותו ולא
 תשחת

: חֲשֹׁתָּהּ עַר נֶצַח נֶצְחִים Hic Messias iustitia nostra; (è Jer.
 XXIII, 9.) &c. Et quod scribitur: Cum nubibus cœli; ecce po-
 pulus cœli, sunt Angeli cœlorum; quo denotatur magnitudo po-
 tentiæ, quam dedit creator Messia, &c. Et usque ad antiquum
 dierum attulerunt ipsum. Prout nempè scriptum est: (Ps. CX. 1.) Di-
 xit Dominus Domino meo, sede ad dextris meis &c. Et ipsi da-
 tum Dominium. Scilicet quoniam ei potestas & regnum traditum.
 Prout scribitur: (Ps. II, 6.) Et ego constitui regem meum. Et scri-
 bitur quoque: (I. Sam. II, 10.) Et dedit robur regi suo, & exaltavit
 cornu uncti sui; nec commovebitur regnum ejus, nec corrumpetur
 usque in seculum seculorum. Sic quoque JACCHIADES,
 quem edidit vertitque Constantinus L'EMPEREUR, ad h. l.
 : וְהָיָה מִשִּׁיחַ צִדְקָה אֲשֶׁר יָגִיעַ לְפָנַי ה' Hic nempè est
 Messias, iustitia nostra; (Jer. XXIII. 6.) qui perveniet in Dei
 conspectum.

Quanquam verò Judæi in personâ Messia errent longis-
 simè, & præterea explicationes nonnullas à re alienas, etiam de
 Rege suo, quem sperant, ejusque Regno, afferant, atque fini-
 stros foveant conceptus, in applicandis tamen ad ipsum vatici-
 niis cùm loco Danielis citato, tùm ex aliis Sacra Scriptura, pro-
 pius quàm GROTIUS, & hujus generis alii, veritatem attin-
 gunt. Ille enim de Filio Hominis ad hunc locum: *Populus*
Romanus, nullum habens in se Regem, ut dicitur I. Maccab. VIII.
14. Filii hominum dicuntur privati, ut Ps. LXXXII. 7. Privatum
autem hic sume, quatenus ea vox regibus opponitur. Detestanda hæc
ἐξέβλότης dicitur CALOVIO ad h. l. Addimus
nos, etiam viro gravi & tam docto, qualis GROTIUS erat,
indignam. Jesum potius invenimus, invenimus & Regem,
suo nomine à Daniele vocatum, invenimus potestatem, qua
nulla major in his terris, nulla amplior, invenimus Regnum,
ab omnibus aliis distinctum, cum propter causas & initia, unde
surrexit, tùm propter longitudinem temporis, quâ durat,
& reliquam naturam, quâ cetera vincit. Denique invenimus
& tempus & locum, quo cœpit. Descripsit enim hæc Pro-
pheta

pheta Regni Christi initia, ab Ascensione & Sessione ejus
ad Dextram Dei, ac proinde etiam à Majestate summâ, inde
ab hoc tempore Christo, secundum Humanam Naturam, ad
exercendum, communicatâ.

Sed quo spiritu, inquires, animi civium, ut in hanc com-
munionem concederent, convicti? & ubi hic Spiritus Divinus,
qui die Pentecostes à Christo, postquam nubibus in cœlum a-
scenderat, de cœlo omnibus intuentibus demissus, ut conderet
Ecclesiam Christi, Regnique huius subditos salutaribus præ-
ceptis imbueret; cujusque etiam hoc ipso die idcirco celebra-
mus memoriam? Equidem his versibus allegatis, quibus
Propheta solummodò exordium Regni Christi, huiusque ca-
put & amplitudinem commemorat, nihil de Spiritu Sancto,
quo operante illud coaluerit. At mentionem tamen fecerat
paulò ante v. 10. hujus capitis, ubi de Throno Dei v. 9. dixe-
rat, & quicquid de Regno Christi, vel causis ejus, & origine,
aut si mavis appellationem Theologorum, quæ est Oecono-
miæ Divinæ, ex hoc tribunali supremo ab aeterno decretum.
Scilicet magnum hoc opus, nec sine deliberatione inchoan-
dum erat; unde more humano describitur, tanquam in senatu
totius Sacro-Sanctæ Trinitatis, quæ hic certis sub figuris appa-
ret, huiusque satellitum Angelorum præsentia, quorum
ibi infinita multitudo, non sine libris legibusque de eo consti-
tutum fuerit. Verba Prophetæ sunt v. 9. 10. *חזה הויה עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב לבושה כתרג חור ושער ראשה כעמר נקא כרסיה שבכין די נור גלגלותי נור דלק: נהר די נור נגר ונפק מן קדמוהי אלף אלפים ישמשונה ורכו רכון קדמוהי יקומן דינא יתב וספרין פתחו:*

*Aspiciebam, donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedit: vestimentum ejus candidum, quasi nix, & capilli capitis ejus, quasi lana munda; thronus ejus flam-
mæ ignis: rota ejus ignis accensus. Fluvius igneus rapidusque e-
grediebatur à facie ejus; millia millium ministrabant ei, & decies mil-
lies centena millia assistebant ei: judicium sedit, & libri aperti sunt.*

B

Per

Per thronos hoc loco ipsam divinam majestatem intelligi, per antiquum dierum Deum Patrem, per vestimentum candidum justitiam, per capillos capitis albicantes sapientiam, per ignem potentiam, prout hæc quoque in inferiora se extendit, nemo facile dubitare potest. Præsertim de Deo Patre AUGUSTINVS, L. 2. de Trinit. c. VIII. *Si ergò Danieli & Pater dans regnum, & Filius accipiens, apparuerunt in specie corporali, quomodo isti dicunt, Patrem nunquam visum esse prophetis, & ideo solum debere intelligi invisibilem? Pater nempe Filio, Filiusque Patri opponitur, etiamsi Filius Hominis dicatur. Vnus enim est Filius, qui & Hominis & Dei est. Quis jam credat in consilio hoc Trinitatis venerandæ abesse Spiritum Sanctum? Imo adest, qui egreditur, & procedit Ignei Fluminis adinstar à Deo, & cui ut vero Deo simul ministrat Angelorum cætus innumerabilis, librosque Decretorum atque Oeconomix Salutis, à Filio Hominis vel Agno aperiendos, Apoc. V. 5. 7. sancteque servandos & exequendos, offert; de quo conf. Eph. III. 10. I. Tim. III. 16. I. Pet. III. 12. Est hæc ipsa Origo Æterna & Proprietas Personalis Spiritus Sancti, quando dicitur à facie Dei egredi vel procedere; ut Joh. XV. 26. Spiritus veritatis, qui à Patre procedit.*

Ignis autem specie idem primâ Pentecoste Christianorum se conspiciendum præbuit in Apostolis, quando hos ad instaurandum Regnum Christi instruxit, Act. II. 3. 4. *Et apparuerunt illis dispersita lingua tanquam ignis, seditque super singulos eorum: & repleti sunt omnes Spiritu Sancto. Quem ignem diu ante promiserat à Servatore Optimo Johannes Baptista, ad indicandam vim igneam, quâ in officio induendi essent, & cui nihil, quàm validum etiam foret, ad augmentandum ejus dominium restitutum esset, Matth. III. 11. Qui autem post me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta portare, ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto & Igni. Et sic quoque Luc. III. 16. Vidit hunc fluvium etiam Johannes Apostolus, ut ipse testatur Apoc. XXI. 1. 2. 3. Et ostendit*

56
57
54
58
4
dit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, procedentem de sede Dei & Agni. In medio plateæ ejus, & ex utraque parte fluminis, lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos, reddens fructum suum, & folia ligni, ad sanitatem gentium. Et omne maledictum non erit amplius, sed sedes Dei & Agni in illâ (Civitate Sanctâ) erunt, & servi ejus servient illi. Vbi, æquè ut Daniel Thronum Antiqui dierum & Filii Hominis, ita sedem Dei & Agni conjungit Johannes, & quod Regnum iste, hic Civitatem Dei sanctam appellat, atque depingit c. XXI. 10. sqq. Prout aliàs multa idem è Daniele repetere solet. Vidit torrentem igneum profluentem, (נהר רי נר נהר) ipsumque Spiritum Dei ante Danielelem nominavit Esaias c. XXX. 27. 28. Lingua ejus, quasi ignis devorans. Spiritus ejus, velut torrens inundans, usque ad medium colli, ad perdendas gentes in nihilum, & frænum erroris, quod erat in maxillis populorum.

Effundendus ille erat à Christo, postquam à Deo Regnum acceperat, cùm ad informandos sanctos, seu magistros, per dona administrantia, seu discipulos, per sanctificantia, tum ad retundendos hostes, qui se conatibus ipsorum opponerent, ad quos Verbo seu linguâ Dei oportebat esse munitos. Docebat hoc Petrus Act. II. 33. sqq. Dextrâ igitur Dei exaltatus, & promissione Spiritus Sancti acceptâ, à Patre effudit hunc, quem vos videtis, & auditis. Non enim David ascendit in cælum: dixit autem ipse: (Ps. CX. 1.) Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Certissimè ergò sciat omnis domus Israel, quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus, hunc Jesum, quem vos crucifixistis. Et Paulus Eph. IV. 10. sqq. Qui descendit, ipse est, & qui ascendit super omnes cælos, ut impleret omnia. Et ipse dedit quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, ad consummationem sanctorum, in opus Ministerii, in adificationem Corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei.

Equidem *Jacchiades*, quem ante adduximus ad Danielem, hunc Ignem de Angelis explicat, de quibus eodem versic. 10. Sed non concordant inter se torrens igneus iste, & qui statim adduntur, mille ministri, milliaque millium ante thronum Dei, unde ignis exivit. Quod ipse negare non poterit, qui ignem, exeuntem à Deo, ejusdem plane cum Deo substantiæ esse, docet ad h. l. à quâ longè abeunt Angeli, utut spiritus sint, qualis mens hominum. Nosque ex hac substantiæ similitudine, quam rectè hinc infert interpres Judæus, nullum alium, quàm Spiritum Sanctum, ab Antiquo dierum seu Patre, & Filio Hominis, ad solium Dei adducto, quoad Personam diversum, quoad Essentiam verò eundem, colligimus. Verba illius sic habent: והכונה כי הם מעצמות אותו האור אשרי שהוא ממין כסא הכבוד ומפני כי הם נשאי הכסא שהוא נור רדוק צריך שיהיו מתיחסים אליו: וידור של אש: *Hæc verò est intentio, eos esse ex istius lucis divina substantiâ, quæ est ejusdem speciei cum throno gloria. Et quia gestant thronum, qui est ignis ardens, necesse est, ipsos genere cum eo convenire, & esse igneos.* Doctores Christiani plerumque de Igne Infernali exponere solent. Vnde nec WALTHERO Concion. ad Dan. l. c. hæc de Spiritu Sancto sententia arripit: Das verstehen zwar etliche vom Heiligen Geist / der vom Vater und Sohn ausgehet / und das brünstige Feuer der Liebe ist, welcher in feurigen Zungen am ersten Pfingst-Fest Neues Testaments über die Aposteln und Jüngern des Herrn erschienen ist / aber es ist dem Text gemässer / daß man dadurch verstehe die Execution und Vollziehung des ersten Gerichts / und den hauernden Donnerkeil des scharffen Urtheils / Gehet hin ihr Verfluchten in das ewige Feuer / Matth. XXV. 41.

Sed quid si textui potius conveniens esse statuamus, hunc ignem Deum ipsum, non Ignem Infernalem denotare. Non enim hic sermo Prophetæ est de Novissimis, sed de Regno Christi, sub quo liberati è captivitate Sathanæ & mundi victuri

victuri sint Sancti, atque ideò igne isto usuri. Quod illud
 quoque iudicium est, quod Sanctis tradidit Pater cœlestis,
 eo potissimum tempore, cum & ipsi ad Regnum inauguran-
 di, & alios in id recepturi essent, v. 22. Servator verò Joh.
 XVI. 8. *Cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de ju-
 stitia, & de iudicio.* Nec unquam ignis infernalis in Scriptu-
 ris à Deo exire, aut radii in similitudinem ab illo effluere, di-
 citur, ut hoc loco. Quare etiam accedimus RVPERTO TVI-
 TIENSI, GERHARDO, CALOVIO, & imprimis, qui ab hoc
 Comment. in Dan. l.c. allegatur D. Wilhelmo LYSERO, qui
 hanc de Spiritu Sancto ἐξηγησιν uberius confirmavit in Pro-
 grammate Pentecostali, Anno MDCXXXIII. nomine Recto-
 ris, pro more Academiae Wittebergenfis, publicè ibidem pro-
 posito.

Discimus hinc, Cives, ante omnia Regnorum quorumvis
 & Ecclesiæ indolem. Hanc voluit Deus in illis constituere,
 & ab illis foveri & administrari. Illa verò ab hac sumere
 præcepta vivendi, sui que ipsius curam agendi, quin & in
 plerisque rebus imitandi. Quem etiam in finem Ecclesiam
 & Rempubicam, seu, quod vocatur, Sacerdotium & Impe-
 rium magnam inter se constat habere convenientiam. Id
 quod non solum in se trahere possunt fidelium imperia, sed
 & gentilium, qui alioqui extorres sunt à civitate Israël, &
 arctiori cum Deo societate. Scimus, quæ Deus ipse idcirco
 elogia tribuerit regibus Ethnicis. Audimus, quæ sint verba
 ejus Es. XLIV. 28. *Qui dico Cyro: Pastor meus es, & omnem
 voluntatem meam complebis. Qui dico Jerusalem, edificaberis; &
 templo, fundaberis.* Et c. XLV. 1. *Hac dicit Dominus Christo
 meo, Cyro; cujus apprehendi dextram, ut subjiciam ante faciem ejus
 gentes, & dorsa regum vertam, & aperiā coram eo januas, & por-
 ta non claudentur.* Contrà verò si tyrannis ipsorum domi
 forisque obtinet, sique hinc etiam Ecclesiam ferit ac premit,
 fieri aliter nequit, quàm ut est apud Siracidem c. X. 7. 8. 9.
Odibilis coram Deo est & hominibus superbia: & execrabilis o-

mnis iniquitas gentium. Regnum à gente in gentem transfertur propter injustitias & injurias, & contumelias, & diversos dolos. Avaro autem nihil est scelestius. Quid superbit terra & cinis? Et v. 17. sqq. Sedes ducum superborum destruxit Deus, & sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit Deus, & plantavit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium evertit Dominus, & perdidit eas usque ad fundamentum. Quid enim? bestiis certè ac feris imanimibus potius, quàm hominibus à Daniele comparantur, cum quibus eandem sortem etiam experiri convenit, imò pejorem, cum & ipsis leonibus urisque peiores sint.

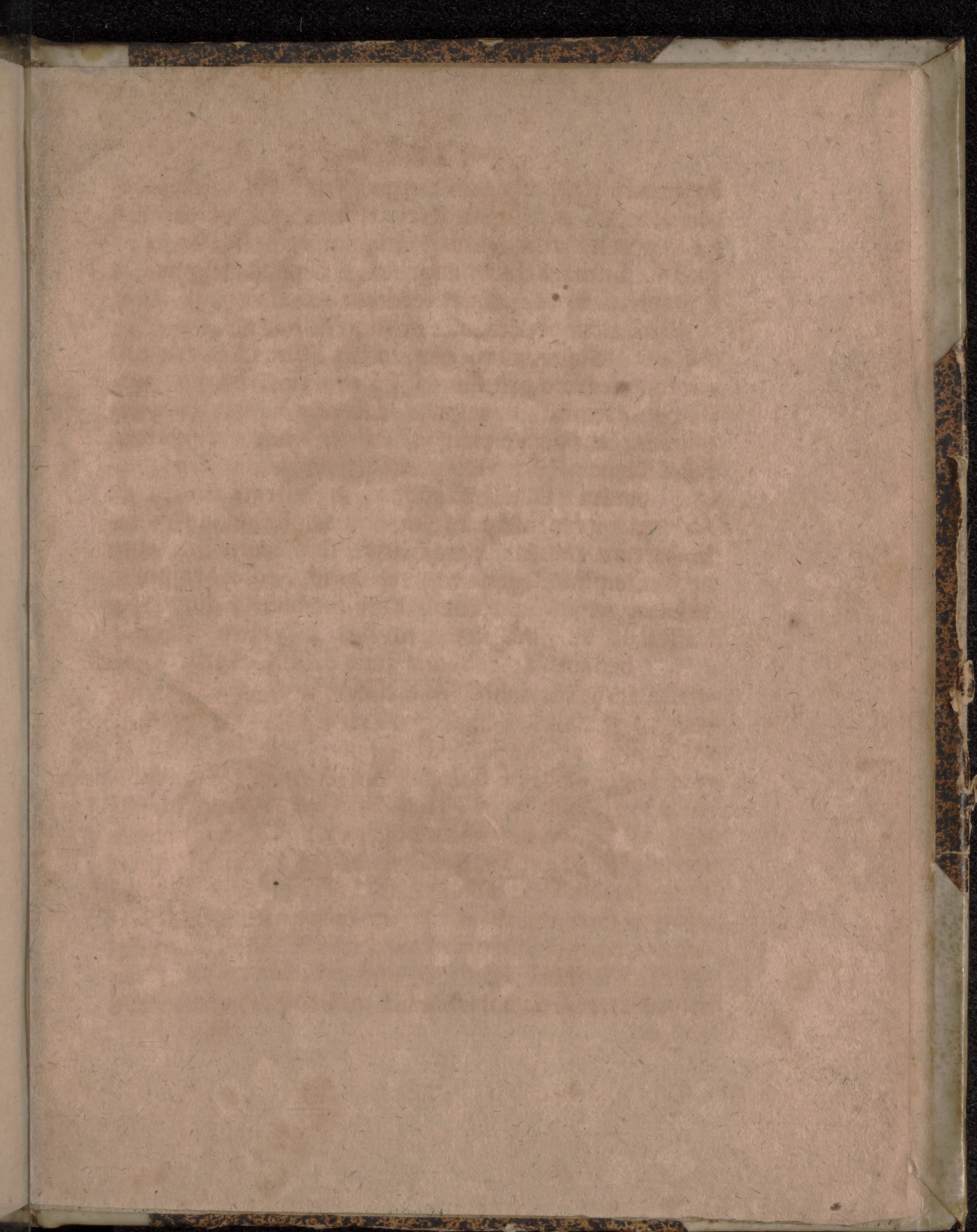
O! quàm beatus est, quisquis à Regno Christi proficit, & Sathanae fraudes ac vim inde novit elidere. O! quàm benè omnibus ac singulis est, quibus supremæ felicitatis causas ab ipso illius capite, Servatore sapientissimo audire contingit. Audite ergò, reges gentium, percipite populi barbari, & vos quoque omnes, quotquot vos membra Ecclesiæ & Christianarum societatem vocatis, mentem ad ea verba probè attendite, quibus vos alloquitur, si Filium Hominis in Patre, sene illo grandævo, penitus intueri, Patremque in Filio conspiciere & adorare, & in utroque Spiritum Sanctum venerari, cupitis, Matth. XI. 26. seqq. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve. Hæc considerate, qui aliis præestis, vel aliquandò præesse laboratis, ut & vos ipsis in exemplum proponere, & vestrates æquè ad vos, sive æquales vobis sint, sive inæquales, allicere possitis, si non eadem, saltem non dissimili vi atque autoritate, venite ad me, qui onerati estis, tollite jugum meum, & discite à me.

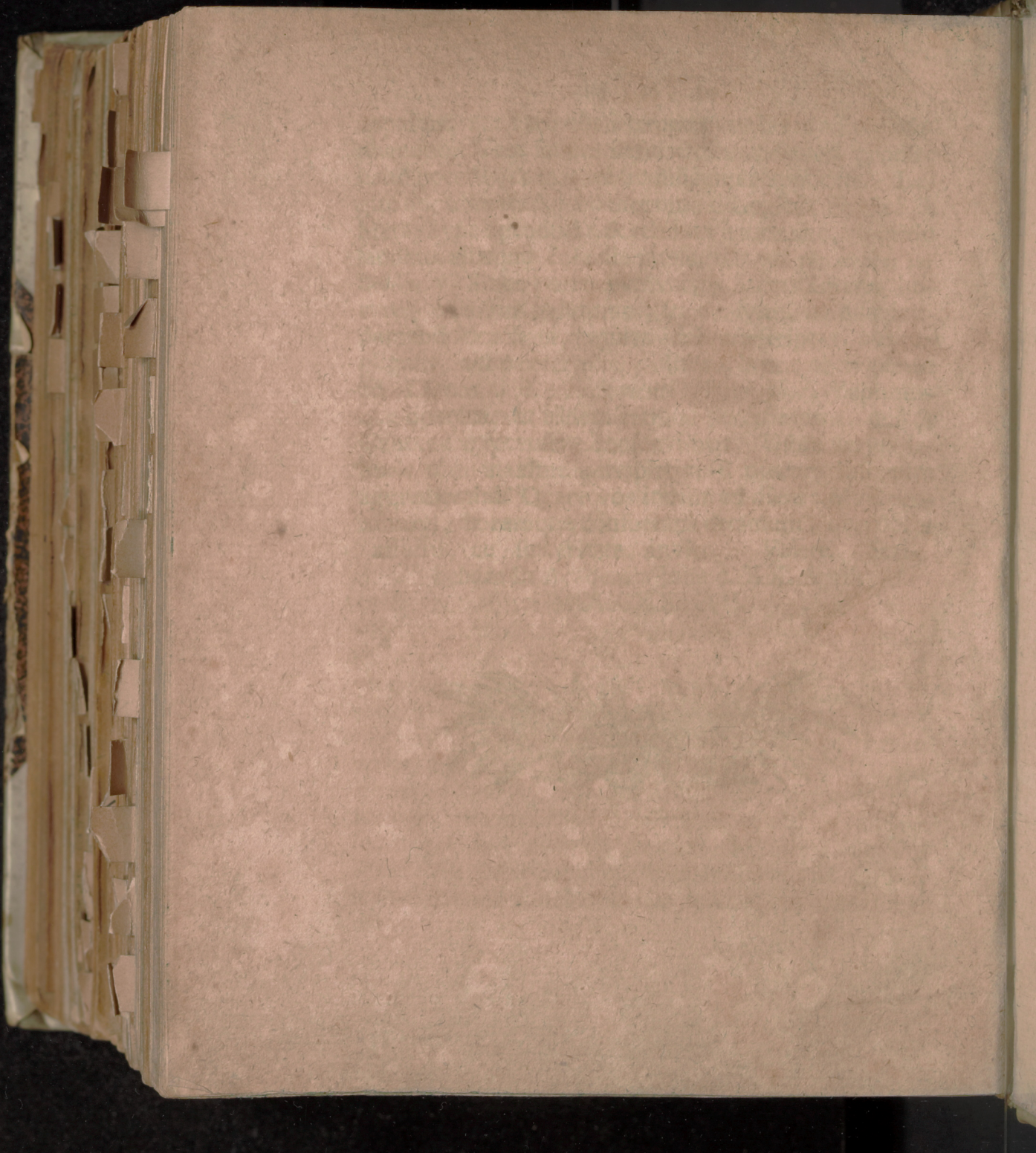
Inspi-

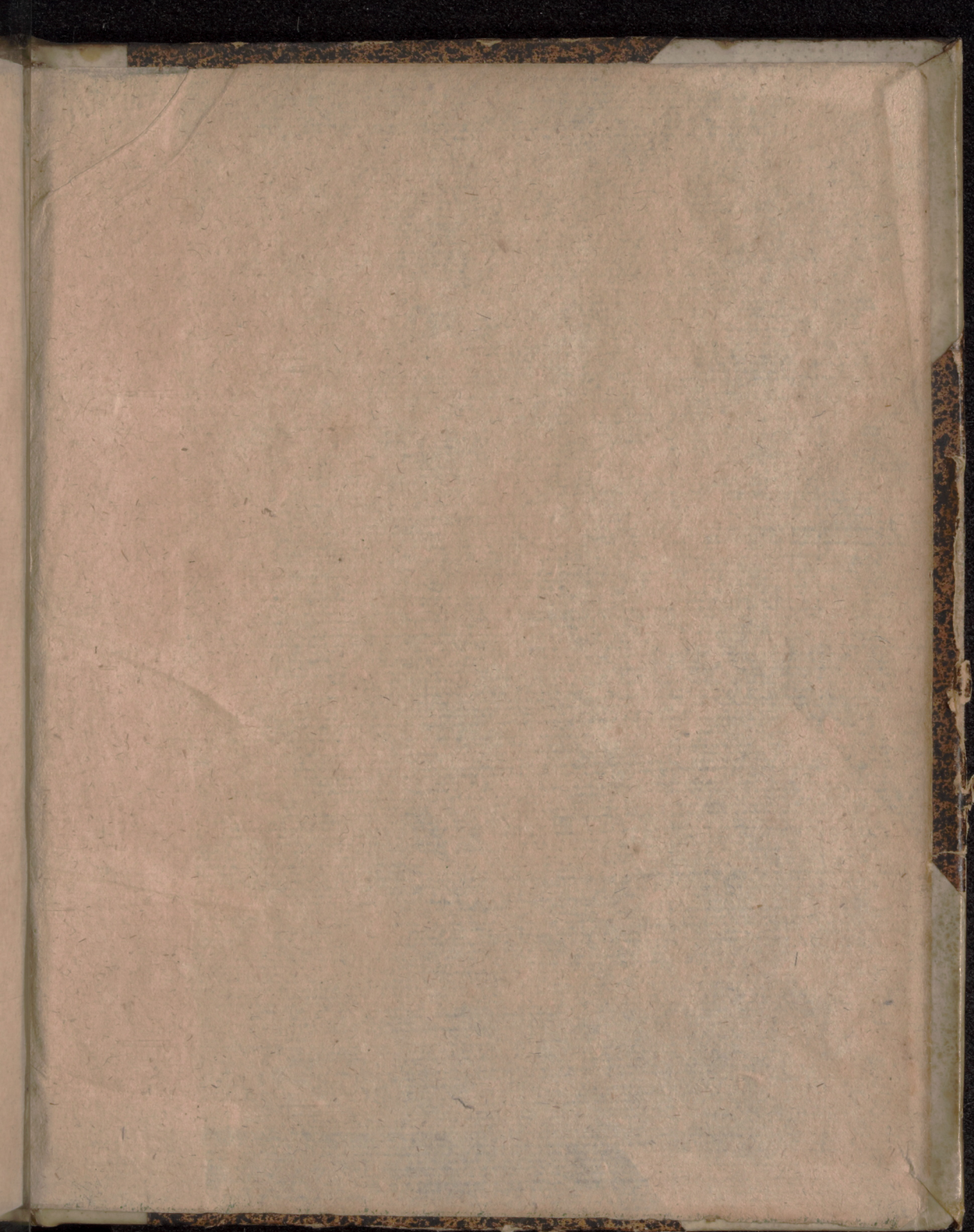
Inspirabit hæc vobis præviis legibus divinis, atque vos totos igneos ad istam imitationem Christi reddet Spiritus Sanctus, quem vidimus instar fluvii ignei, è folio divinæ majestatis procedere, quemque ejus rei in ministris ac discipulis Christi manifestum edidisse documentum, hodie iterum iterumque inculcatur. Hunc ignem ideò veneramini; ita voti vos compotes reddet. Contrà verò si fugitis illum, aut exstinguitis, exhorrescite. Erit enim vobis, *quasi ignis conflans, & quis poterit cogitare diem adventus ejus, & quis stabit ad videndum eum?* Erit *quasi caminus, & erunt omnes superbi & omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non derelinquet eis radicem & germen; ut est Malach III. 3. IV. 1.* Hic enim idem ille *spiritus labiorum Christi, quo interficiet impium, Es. XI. 4.* Hoc nolit Deus, sed à quovis vestrum, Cives Optimi, avertat. Ducat ille vos in his terris, regat, dum vivitis, sub regimine Filii sui, calefaciatque Igne Spiritus Sancti. Imò faxit propter meritum Agni, ut five mortui resurrexeritis prius, five relinquamini viventes, simul ascendatis ad Deum in cælum, & obviam Christo in nubibus & aëre rapiamini, & semper cum Domino sitis, I. Tim. IV. 15. 16. Ita valete, & hæc feriæ vobis sint salutares. P. P. in

Acad. Juliâ d. XIII. Junii, Ann.
Chr. MDCCXXXIV.

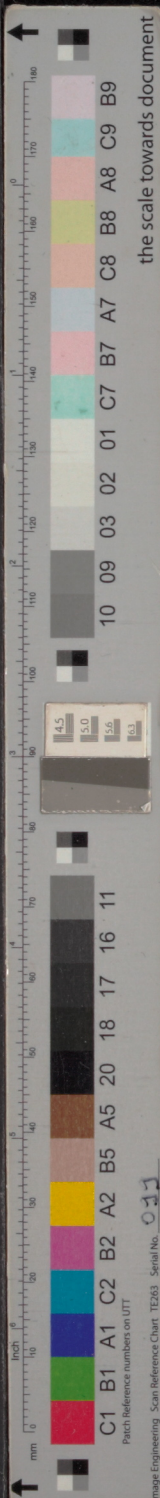

56.
ua nec peccatores tolerari, nec reprobi
quidem Diaboli vel ad momentum sub-
rum omnis viarum Dei ratio sive in exer-
dia sive in demonstranda iustitia in di-
arum divinarum foedere jam ab aeterno
decreta fuerit.

XLIX.

eritur hic; Cur Filius Dei in specie Novi
r dicatur, cum tamen sponsor jam fue-
Pacis Consilio, & à Veteribus jam tan-
nitus fuerit? Huic quaestioni occasio-
cinianorum Error, qui qualemunque
ti virtutem ad sola Novi Test tempora
locus Hebr. 7. v. 22. ubi Christus voca-
rñus ἐγγυος *melioris testamenti sponsor*, &
br. 8. v. 6. κρείττονος διαθήκης μεσίτης *me-*
diator: at verò per κρείττονα διαθήκην
m hic intelligi nullum est dubium, quod
post Christi demum τελέωσιν exequen-
tm Nos respondemus, quòd *melioris Te-*
signatè hic dicatur Christus, non quòd
e sponsor fuerit, non quòd non agni-
t tanquam *Sponsor Testamenti aeterni* in
tiæ consilio: sed quia eo tempore &
niversum Dei propositum justificavit
quoque confirmavit & justificavit eam
partem, quæ signatè quoque *Novi Testa-*
signatur. Ita γεγενη factus est Filius Spon-
i, qui jam sponsor erat omnis Testa-
virtute aeternæ sponsionis necesse erat, ut
Sponsor Novi Testamenti: Quando Je-
st, non ideò ab aeterno non fuit. *Qui Sa-*

G 2

cerdos